

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОК 22. Інформаційна культура та просвітницька діяльність
вихователя закладу дошкільної**

**Освітньої програми
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:**

Дошкільна освіта
бакалавр
012 Дошкільна освіта
01 Освіта / Педагогіка

Робоча програма: Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя закладу дошкільної освіти галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Розробник: д. пед.н., проф. Марчук О. О.

- Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти (Протокол №1 від 27 серпня 2021 року)

Завідувачка кафедри доц. Мельничук Л. Б.
(підпис)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету
(Протокол №1 від 27 серпня 2021 р.)

Голова навчально-методичної комісії доц. Соїко І. М.
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми Дошкільна освіта доц. Пагута Т. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3 Загальна кількість годин (денна/ заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	78 год.
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надати студентам цілісне уявлення про шляхи підвищення інформаційної культури та здійснення просвітницької діяльності вихователя ЗДО.

Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з метою та завданнями дисципліни «Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя закладу дошкільної освіти»; ознайомлення майбутніх вихователів з особливостями педагогічного такту та педагогічної культури; сформуванню в студентів уявлення про інформаційну культуру вихователя як специфічний та унікальний феномен людства; сприяти усвідомленню сутності педагогічної культури, педагогічної етики, духовності, інтелігентності вихователя на основі аналізу історичних, культурологічних та психолого-педагогічних джерел в контексті інформаційної культури; удосконалення іміджу вихователя, навичок педагогічного спілкування, розвиток культури мовлення та етики мовленнєвої комунікації; виховання толерантного, шанобливого ставлення до представників інших культур та формування здатності до міжкультурного спілкування; набуття знань про методи, форми та прийоми здійснення просвітницької діяльності вихователя.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя закладу дошкільної освіти» студенти, майбутні вихователі, набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).

Загальні компетентності:

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетенції

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Опанування дисципліною «Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя закладу дошкільної освіти» забезпечить наступні результати, зокрема, здатність:

ПР 05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР 09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР 16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР 17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Інформаційна культура вихователя закладу дошкільної освіти як складова педагогічної культури

Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя її компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної культури.

Сутність поняття педагогічна та інформаційна культура. Складові педагогічної культури вихователя. Структура педагогічних здібностей. Основні складові елементи педагогічної майстерності та інформаційної культури. Класифікація елементів інформаційної культури. Мета, принципи та рівні формування інформаційної культури: правові аспекти.

Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.

Феномен інформації та її роль у розвитку суспільства. Інформація та інформаційні процеси на нинішньому етапі розвитку суспільства. Феномен інформації та її роль у розвитку суспільства. Види інформації. Шляхи отримання інформації. Інформація та інформаційні процеси на нинішньому етапі розвитку суспільства. Інформаційна культура суспільства та особистості. Інформаційна культура суспільства та особистості.

Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.

Роль бібліотеки в задоволенні наукових і навчальних запитів користувачів. Бібліотека як інформаційний центр. Роль бібліотеки в задоволенні наукових і навчальних запитів користувачів. Бібліотека як феномен світової культури. Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки. Роль бібліотек у формуванні інформаційної культури вихователів.

Тема 4. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.

Дидактичні функції сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Розробка дидактичного забезпечення для занять в ЗДО. Можливості програмно-апаратних засобів інтерактивної дошки. Підготовка та проведення заняття в ЗДО за допомогою ресурсів мережі Інтернет.

Змістовий модуль 2. Просвітницька діяльність вихователя ЗДО

Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника.

Роль ЗДО у розвитку українського суспільству. Характеристика професійних функцій вихователя. Оздоровчо-профілактична функція. Освітня функція. Виховна функція. Розвивальна функція. Просвітницька функція. Психолого-педагогічні вимоги до особистості сучасного вихователя.

Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.

Поняття просвітницької діяльності. Мета просвітницької діяльності вихователя. Робота вихователя із батьками та громадськістю. Робота вихователя із з неблагополучними сім'ями. Роль вихователя у громадянському вихованні дошкільників.

Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікультурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.

Ціннісні орієнтації вихователя як особистості. Етична компетентність вихователя. Інтелектуальність як характерна риса вихователя ХХІ сторіччя. Полікультурна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти. Творчість як характерна риса діяльності сучасного вихователя. Формування здатності викладача до міжкультурного розуміння в процесі просвітницької діяльності. Самоосвіта та самовиховання в процесі просвітницької діяльності вихователя.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Інформаційна культура вихователя закладу дошкільної освіти як складова педагогічної культури													
Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури.	13	2	2			9	13	2	2				9
Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.	13	2	2			9	13	2	2				9
Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.	13	2	2			9	13						13
Тема 4. Вплив інформаційно-	13	2	2			9	13						13

комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.												
Змістовий модуль 2. Просвітницька діяльність вихователя ЗДО												
Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків.	13	2	2			9	13	2	2			9
Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.	12	2	2			8	12					12
Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.	13	2	4			7	13					13
Усього годин	90	14	16			60	90	6	6			78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури.	2/2
2	Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.	2/2
3	Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.	2
4	Тема 4. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.	2
5	Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків.	2/2
6	Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.	2
7	Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.	4

Разом:	16/6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури.	9/9
2	Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.	9/9
3	Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.	9/13
4	Тема 4. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.	9/13
5	Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків.	9/9
6	Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.	8/12
7	Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.	7/13
	Разом:	60/78

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
1	Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного №1, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури»	Усне опитування, виконання тестів, перевірка повідомлення про складники педагогічної культури	8, 18, 65	8
2	Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного №1, підготовка теоретичних	підготовка доповіді, тестів, бліц-опитування, перевірка рефератів про	6, 20, 51	8

		матеріалів на тему «Інформація в епоху інформаційного суспільства.»	шляхи отримання інформації		
3	Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного №3, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя»	Опитування, виконання вправ, укласти повідомлення про довідково-бібліографічний апарат бібліотеки.	4, 37, 54, 69	8
4	Тема 4. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 4, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.»	Опитування, написання порад, як підвищити правильно оформити презентацію для дітей дошкільного віку	23, 25, 60	8
5	Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного №5, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків»	Опитування, виконання тестових завдань, перевірка есе «Вимоги сучасного суспільства до постаті вихователя»	2, 12, 61	10
6	Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного №5, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Особливості просвітницької діяльності викладача	Опитування, виконання тестових завдань, перевірка повідомлення про просвітницьку діяльність	13, 21, 24, 67, 68	10

		дошкільного закладу.»	педагогів в минулому		
7	Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.	Вивчення лекційного матеріалу, опрацювання завдань практичного № 5, підготовка теоретичних матеріалів на тему «Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності»	Опитування, перевірка педагогічного ессе «Успішна кар'єра вихователя»	10, 14, 17, 55	8

8. Індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми
1	Тема 1. Педагогічна та інформаційна культура вихователя, їх компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної та інформаційної культури.
2	Тема 2. Інформація в епоху інформаційного суспільства.
3	Тема 3. Основи бібліотечно-інформаційних знань як складова інформаційної культури вихователя.
4	Тема 4. Вплив інформаційно-комунікативних технологій на дидактичний аспект заняття в ЗДО.
5	Тема 5. Значення ЗДО для розвитку українського суспільства та роль вихователя у формуванні особистості дошкільника та педагогічної культури батьків.
6	Тема 6. Особливості просвітницької діяльності викладача дошкільного закладу.
7	Тема 7. Ціннісні орієнтації, полікуртурна компетентність та саморозвиток вихователя як запорука успішної просвітницької діяльності.
	Разом:

9. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
 - за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
 - за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання
Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

10. Методи контролю:

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

11. Питання до екзамену

1. Сутність поняття педагогічна та інформаційна культура.
2. Складові педагогічної культури вихователя.
3. Структура педагогічних здібностей.
4. Основні складові елементи педагогічної майстерності та інформаційної культури.
5. Загальна характеристика інформаційної культури.
6. Феномен інформації та її роль у розвитку суспільства.
7. Інформація та інформаційні процеси на нинішньому етапі розвитку суспільства.
8. Інформаційна культура суспільства та особистості.
9. Роль бібліотеки в задоволенні наукових і навчальних запитів користувачів.
10. Бібліотека як інформаційний центр. Роль бібліотеки в задоволенні наукових і навчальних запитів користувачів.
11. Бібліотека як феномен світової культури.
12. Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки.
13. Роль бібліотек у формуванні інформаційної культури вихователів.
14. Дидактичні функції сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
15. Розробка дидактичного забезпечення для занять в ЗДО.
16. Можливості програмно-апаратних засобів інтерактивної дошки.
17. Підготовка та проведення заняття в ЗДО за допомогою ресурсів мережі Інтернет.
18. Роль ЗДО у розвитку українського суспільства.
19. Характеристика професійних функцій вихователя.
20. Оздоровчо-профілактична функція. Освітня функція.
21. Виховна функція . Розвивальна функція.
22. Просвітницька функція.
23. Психолого-педагогічні вимоги до особистості сучасного вихователя.
24. Поняття просвітницької діяльності.
25. Мета просвітницької діяльності вихователя.
26. Робота вихователя із батьками та громадськістю.
27. Робота вихователя із з неблагополучними сім'ями.
28. Роль вихователя у громадянському вихованні дошкільників.
29. Ціннісні орієнтації вихователя як особистості.
30. Етична компетентність вихователя.
31. Інтелігентність як характерна риса вихователя ХХІ сторіччя.
32. Полікультурна компетентність вихователя закладу дошкільної освіти.
33. Творчість як характерна риса діяльності сучасного вихователя.
34. Формування здатності викладача до міжкультурного розуміння в процесі просвітницької діяльності.
35. Самоосвіта та самовиховання в процесі просвітницької діяльності вихователя.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий тест (екзамен)	Сума

Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	8	8	8	10	10	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
3. ТЗН.
4. Навчальні демонстрації.
5. Комп'ютерне забезпечення.
6. Нормативно – правові документи про школу.

13. Рекомендована література

**«Інформаційна культура та просвітницька діяльність вихователя закладу дошкільної освіти»
Базова.**

1. Алексеева С. В., Гуменний О. Д., Паржницький В. В. Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів. Київ, 2015. 188 с.
2. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. кер. та заг. ред. О. Л. Кононко. К.: Світич, 2009. 430 с.
3. Барна М.М, Гриза Л.С. Інформаційно-методичні матеріали для організації роботи з батьками: Методичний порадиш. Львів: ЛОШПО. 2002. 84 с.
4. Бачинська Н. А., Салата Г. В. Бібліотекознавство : посіб. для ВНЗ. Київ : Медінформ, 2016. 241 с.
5. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 320 с.
6. Беляков К. І. Інформатизація в Україні: проблеми організаційного, правового та наукового

- забезпечення: монографія. Київ: КВІЦ, 2008. 576 с.
7. Беляков К. І., Онопрієнко С. Г., Шопіна І. М. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія. К.: КВІЦ, 2018. 168 с.
 8. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: КНЕУ, 2005. 336 с.
 9. Власенко Ф. П. Цінності інформаційного суспільства й розвиток сучасної особистості. *Гуманітарний часопис*. 2013. № 4. С. 56-63.
 10. Гонє Ж. Освіта і засоби масової інформації. К.: Видавництво "К.І.С.", 2002. 100с.
 11. Гончаренко Л.А., Кузьменко В.В. Формування полікультурної компетентності вчителів загальноосвітньої школи: Навчальний посібник для студентів. Херсон: РПО, 2006. 92 с.
 12. Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. К.: КНТ, 2007. 260 с.
 13. Гузь В., Жейнова С., Таган Л. Організаційно-педагогічні умови ефективної взаємодії дошкільного закладу з сім'єю. *Молодь і ринок*. 2018. № 3. С. 27-30.
 14. Гуцалок М. В., Гайсенюк Н.А. Організація захисту інформації: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Альтерпрес, 2005. 244 с.
 15. Долбенко Т.О. Зберігання документів у бібліотеках: Навч. посібник для студ. ВНЗ. К.: Ліра-К, 2017. 288с.
 16. Жигайло Н.І. Соціальна педагогіка: Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів.
 17. Загородня Л. П., Титаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дитячого закладу: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів. Суми: Університетська книга, 2015. 319 с.
 18. Значенко О.П. Формування інформаційної культури майбутніх учителів гуманітарних дисциплін : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. П. Значенко ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2005. 20 с.
 19. Зязюн І.А. Естетичні регулятиви педагогічної майстерності [Текст]. матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Вінниця 23-24 травня 2006 р.). Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2006. С. 8.
 20. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник для вищих навч. закл. К.: «Вища школа», 2004. 422 с.
 21. Кайдалова Л. Г., Щокіна Н. Б., Вахрушева Т. Ю. Педагогічна майстерність викладача: Навчальний посібник. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 140 с.
 22. Калініна Л. М., Губаш О. Л. Інтернет як джерело отримання інформації та засіб підвищення професійної майстерності вчителів і керівників закладів освіти *Стратегії управління закладами освіти в умовах формування інформаційного суспільства : зб. наук. пр.*. К. ; Миколаїв : Ілліон, 2008. Вип. 1. С. 209-221.
 23. Клеба А. І. Формування інформаційно-комунікативної культури майбутніх вихователів : метод. Рекомендації. Харків, 2017. 80 с.
 24. Клименко А. Основи інформаційної культури: навч.-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ, 2006. 56 с.
 25. Коломієць А.М., Лапшина І.М., Білоус В.С. Основи інформаційної культури майбутнього вчителя. Навчально-методичний посібник. Вінниця: ВДПУ, 2006. 88 с.
 26. Корню Д. Етика засобів масової інформації. К.: К.І.С., 2004. 130 с.
 27. Крутій К.Л., Маковецька Н.В. Інноваційна діяльність у сучасному дошкільному навчальному закладі: методичний аспект. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006. 128 с.
 28. Куземко Л. Інформаційна культура вихователя ДНЗ як запорука його ефективної професійної діяльності. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. 2016. № 1. С. 281-285.
 29. Левківський М. В., Микитюк О. М. Історія педагогіки : навч. посіб. Харків : ОВС, 2002. 240 с.
 30. Левшин М. М. Педагогічна сутність поняття "інформаційна культура особистості". *Вища освіта України*. 2002. № 3. С. 67-74.

31. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків : ОВС, 2002. 400 с.
32. Марущак А. І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом. Курс лекцій.: Підручник для студентів вищ. навч. закладів.- К.: КНТ, 2007.- 208с
33. Марчук О. О., Абраменко Ю. Р. Сучасні напрями просвітницької діяльності вихователя серед батьків та громадськості *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року) / Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП "Росток А.В.Т.". 2021. С. 257-258.
34. Марчук О. О., Даценюк М. С., Рубей В. М. Шляхи підвищення інформаційної культури вихователя в процесі самоосвіти: *Актуальні проблеми підготовки творчого педагога в контексті нового Базового компоненту дошкільної освіти*", збірник матеріалів конференції, 26 травня 2021, ПВНЗ МЕНУ. Рівне, 2021.
35. Марчук О. О. Історична періодизація процесу навчання і виховання дітей та молоді Волині в освітньо-культурних установах Волині ХІХ – першої половини ХХ століття. *Гуманитарні Балканські дослідження*. 2020. Т. 4, № 1 (7). С. 33–37.
36. Марчук О. О. Основні напрями виховання дітей та молоді в освітньо-культурних установах Волинського воєводства. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Глухів, 2020. № 1 (42). С. 206–213.
37. Немеш О. М. Інтернет - технології в психологічній практиці: Посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Слово, 2014. 256 с.
38. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
39. Паршуков С. В. Інформаційна культура студента: навч. посібник з курсу "Інформаційна культура студента" / укладач Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, ФОП Жовтий О. О., 2014. 121 с.
40. Педагогічна майстерність учителя: Навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Вид. 2-е, випр. і доп. Х.: «ОВС», 2006. – 224 с.
41. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології: Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. К., 2004. 606 с.
42. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Академвидав, 2006. 456 с.
43. Поніманська Т. І., Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка. Практикум : навч. посіб. Київ : Слово, 2004. 351 с.
44. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. для студ. ВНЗ Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.
45. Свістельник І. Р. Інформаційна культура студента : навч. посіб. Київ : Кондор, 2012. 182 с.
46. Степанов В. Ю. Інформаційна культура сучасного інформаційного суспільства. *Вісник Харк. держ. акад. культури* : зб. наук. пр. 2009. Вип. 27. С. 91–97.
47. Степанов В. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2010. Вип. 30. С. 173–179.
48. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. К., 2002. 528с.
49. Швецова-Водка Г.М. Загальна теорія документа і книги. Київ : Знання, 2014. 405 с.
50. Ясінський А. М. Використання можливостей інформаційно-комп'ютерних технологій для запровадження дистанційного навчання *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школах та ВНЗ*. Рівне, РВЦ МГУ імені академіка С.Дем'янчука, 2020. С. 175-187.

Допоміжна.

51. Брюховецька О.В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: Навч.-метод. комплекс. К. : АПН України, Ун-т менедж. освіти, 2009. 56 с.
52. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. Рівне, 2011. 552 с.

53. Джингчарадзе Н.Г. Інформаційна культура особи: формування та тенденції розвитку (соціально-філософський аналіз): дис. ...д-ра філос.наук : 09.00.03 / Наталія Гаврилівна Джингчарадзе. К.: Київський ун-т ім. Т. Шевченка, 1997. 452 с.
54. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей раннього віку «Соношник». Тернопіль : Мандрівець, 2014. 118 с.
55. Колодюк А. В. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Інститут журналістики. Київ, 2004. 234 с.
56. Коломієць А.М., Лапшина І.М., Білоус В.С. Основи інформаційної культури майбутнього вчителя. Навчально-методичний посібник. Вінниця: ВДПУ, 2006. 88 с
57. Максимович О. Сучасна сім'я: проблеми виховання дітей [Текст] : монографія. Івано-Франківськ, 2017. 199 с.
- 58.** Марчук О. О. Особливості організації дошкільної та позашкільної освіти в Україні в педагогічній системі С. Русової». *Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій* : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 29–30 січня 2021 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2021. С. 52-55.
- 59.** Марчук О. О., Шикуча Р. Р., Шкабаріна М. А. Внесок активістів «Союзу українок» в дошкільну освіту Волині 20-30 рр. ХХ ст. *Освіта дітей раннього та дошкільного віку в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку*: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (10-12 червня 2021 року) / за заг.ред. О.С.Семенова. Луцьк: ФОП Іванюк В.П., 2021. 164 с. С. 87-90.
60. Новицька Н. Б. Свобода слова та право дітей на безпечний інформаційний простір. *Соціологія права*. № 3-4. 2017. С. 64-71.
61. Новицька Н. Б. Щодо визначення сутності поняття "інформаційна культура". *Соціологія права*. № 1-2. 2017. С. 54-59.
62. Онопрієнко С. Г. Інформаційна культура та правосвідомість: особливості взаємозв'язку. *Наука і правоохорона*. 2015. № 1. Ч. 2. С. 76-79.
63. Онопрієнко С. Г. Інформаційна культура як фактор розвитку особистості, суспільства та держави. *Наука і правоохорона*. 2014. № 3. Ч. 2. С. 111-114.
64. Петрук О.М., Петрук А.П. Основи педагогічної майстерності: Навч.-метод. посібник для студ. Вузів. Рівне: Тетіс, 2002. 64 с.
65. Пилипчук В.Г., Брижко В.М., Доронін І.М. та ін. : монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2020. 260 с.
66. Панченко О. А., Панченко Л. В. Інформаційна безпека та інформаційна культура в сучасному інформаційному суспільстві. *Правова інформатика*. 2015. № 2(46). С. 32-38.
67. Подберезський М. К. Правова культура майбутнього вчителя (теоретико-методологічний аспект): Монографія. Х.: Основа, 1997. 220с.
68. Прудникова О. В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс: монографія. Харків, 2015. 352 с.
69. Семиченко В.А., Снісаренко О. С., Брюховецька О. В., Кудусова А. Ш. Плекаємо педагогічну майстерність: навчальний посібник. Вінниця: Планер, 2010. 674 с.
70. Скубашевська О. С. Філософія інноваційного розвитку освіти інформаційного суспільства (світоглядно-філософський аналіз): монографія. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 315 с.
71. Смирнова І. М. Формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / І. М. Смирнова; Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. Кіровоград, 2004. 20 с.
72. Швецова-Водка Г.М. Вступ до бібліографознавства: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Кондор, 2004. 216 с.

Електронні ресурси.

73. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf.
74. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю : тематичний збірник праць / упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. редакцією Л. А. Шишолік. Рівне : РОШПО, 2015. 85 с. URL: <https://roippo.org.ua/upload/iblock/fe1/posibnyk-zakhodu.pdf>.
75. Інформаційна культура. Формування інформаційної культури майбутніх педагогів. URL: <https://naurok.com.ua/informaciyna-kultura-formuvannya-informaciyno-kulturi-maybutnih-pedagogiv-7578.html>
76. Кошель А.П. Значення дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства. URL: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/3635/1>
77. Культурно-просвітницька діяльність. URL: <https://library.ndu.edu.ua/index.php/diyalnist-biblioteki/2015-02-17-14-29-51>
78. Лаврентьєва Г. П. Пропедевтика формування інформаційної культури у початковій школі. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6474/1/Propedevtika_2013_%E2%84%965_Lavr_1.pdf
79. Педагогічна культура її компоненти. Шляхи та засоби розвитку педагогічної культури URL: <https://studfile.net/preview/5768505/page:14/>
80. Педагогічна культура: сутність поняття. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/29233/>
81. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL : <https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-viku>
82. Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї мислителів епохи Відродження і Реформації. URL: <http://um.co.ua/5/5-5/5-54000.html>.
83. Просвітницька діяльність та педагогічні ідеї С. Русової, Б. Грінченка. URL: <https://lektsii.org/3-57896.html>.
84. Самойлова С.Б., Калич Л.Я., Овчарова Н.П. Організація самостійної роботи студента в бібліотеці. URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads96.pdf> .
85. Сімоненко М. В. Полікультурна компетентність майбутнього вчителя як стандарт освіти європейського виміру URL: http://www.rusnauka.com /6_NITSB_2010/Pedagogica/58322.doc.htm
86. Стецюк К.В., Седашова О.А. Педагогічна культура викладача в контексті вимог Болонського процесу. URL: http://ipp.lp.edu.ua/WebRC/issues/Stetsyuk_Syedashova.htm
87. Формування інформаційної культури майбутнього вихователя в системі його професійної підготовки. URL: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/01031317_0.html.